

Mariola Czapiewska

Z rodziną za pan brat

SCENARIUSZ ZAJĘĆ Z WDŹ W KLASIE 4

W Ustawie z dnia 14 grudnia 2016 roku „Prawo oświatowe” czytamy: „Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich (...). System oświaty zapewnia w szczególności realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju; wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny; wychowanie rozumiane jako wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży (...).”

Od wielu lat polska szkoła wspiera rodziny także poprzez zajęcia edukacyjne „wychowanie do życia w rodzinie” (WDŹ). Zajęcia te realizowane są od czwartej klasy szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej. Jak każdy przedmiot WDŹ ma własną podstawę programową, określającą zarówno cele kształcenia, jak i przekazywane uczniom treści. Zajęcia z WDŹ, w odróżnieniu od innych lekcji, nie są obowiązkowe. Przedmiotu uczyć niedługo, ale zawsze staram się, aby treści, które chcę przekazać młodzieży były podane w sposób zrozumiały, interesujący i w miarę możliwości kreatywny.

Poniżej przedstawiam scenariusz zajęć, który można zrealizować w klasie IV. Uczniowie dopiero zapoznają się z przedmiotem WDŹ. Jest to druga lekcja po lekcji organizacyjnej. W dobie kryzysu rodziny kształcenie dzieci i młodzieży w polskich szkołach na temat tego, czym jest rodzina, rodzicielstwo staje się przejawem solidarności z przyszłymi pokoleniami.

Klasa: IV – szkoła podstawowa

Temat: Z rodziną za pan brat.

Czas trwania: 45 min.

Cel lekcji: uświadomienie roli rodziny w życiu człowieka, podkreślenie roli dziecka w budowaniu więzi rodzinnych.

Cele szczegółowe:

- poznanie podstawowych funkcji rodziny,
- ukształtowanie poglądów, przekonań i wyobrażeń o życiu rodzinnym,

- wskazanie na wzajemne stosunki między poszczególnymi członkami rodziny,
- prawidłowe komunikowanie się, rozwiązywanie konfliktów, empatia,
- dostrzeganie potrzeb własnych i innych ludzi, wyrażanie uczuć, asertywność,
- budzenie poczucia odpowiedzialności za rodzinę,
- aktywny udział w życiu rodziny.

Metody: burza mózgów, rozmowa kierowana, problemowa, integracyjna, zdania niedokończone.

Formy: indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne: duże kartki papieru, kłębek wełny, karty pracy

Przebieg lekcji:

1. Przywitanie i uczniów i sprawdzenie obecności.

Zabawa z kłębkami wełny. Uczniowie stoją w kole. Nauczyciel trzyma kłębek wełny i rzuca do wybranego ucznia, rozwijając go, mówiąc przy tym imię członka rodziny i jego jeden z obowiązków domowych. Kolejno uczniowie rzucają do siebie i wymieniają. W ten sposób uczniowie widzą, jak się tworzą więzy rodzinne. Z wełny powstała swoista pajęczyna (ok. 8 min.).

2. Nauczyciel na tablicy wypisuje hasło: **RODZINA**. Uczniowie podają skojarzenia na ten temat. Podchodzą i zapisują (ok. 5 min.).

3. Rozmowa kierowana (ok. 7 min.).

Kto tworzy twoją rodzinę?

Jakie są wasze obowiązki?

Jakie inne obowiązki mają członkowie rodziny wobec siebie?

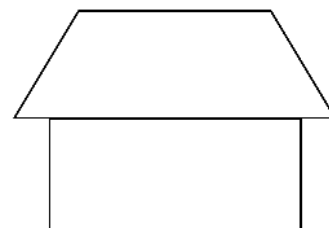
Dlaczego należy sobie pomagać?

Jak pokażesz członkom swojej rodziny, że ich kochasz i szanujesz?

Co możesz dla nich zrobić?

4. W kontury domu wpisz uczucia i zachowania członków rodziny, które sprzyjają życzliwej atmosferze w domu (ok. 5 min.).

Rozdanie kart pracy.

W prostokąt wpisz członka rodziny, a poniżej czynności, które wykonuje w domu.

JA				

5. Podział klasy na trzy grupy. Każda z grup otrzymuje wypisane na kartkach trzy funkcje rodziny oraz dużą kartkę do zapisu. Zadaniem uczniów jest rozwinąć myśl, na czym dana funkcja polega (ok. 12 min.).

Materiał pomocniczy dla nauczyciela:

Funkcje rodziny

Funkcja prokreacyjna – rodzina jest tą wspólnotą osób, która spełnia najkorzystniejsze warunki, aby w niej przyszedł na świat nowy człowiek i w niej przygotował się do samodzielnego życia.

Funkcja miłości – rodzina powinna zaspokoić podstawowe potrzeby ludzkie: miłości, bezpieczeństwa i przynależności. Każdy normalny człowiek odczuwa potrzebę posiadania kręgu bliskich osób.

Funkcja wychowawcza – jest to świadome działanie rodziców (członków rodziny) ukierunkowane na dobro dziecka.

Funkcja socjalizacyjna – zakłada uczenie się zachowań, norm i wartości uznawanych w danym społeczeństwie.

Funkcja ekonomiczna – służy zaspokojeniu potrzeb materialnych (jedzenie, ubranie, mieszkanie). Każdy członek rodziny ma swój wkład w zasilanie domowego budżetu. Rodzice czerpią dochody przez pracę, dla dzieci z kolei to nauka jest swoistą inwestycją w przyszłość.

Funkcja opiekuńcza – chroni przed negatywnymi skutkami życia np. ucieczką w alkoholizm, narkomanię. Dobry przykład wyniesiony z domu zapobiega popełnianiu błędów życiowych i daje punkt odniesienia do tego co dobre, a co złe.

Funkcja kulturotwórcza – dom wprowadza dziecko w świat sztuki i pozwala na rozwijanie własnych zainteresowań i talentów. Rodzina jest także szkołą języka, obyczajów, postaw i wzorów zachowań.

Funkcja religijna – wspiera rozwój moralno-religijny, jest swoistym kodeksem moralnym. Dzięki tej funkcji realizowany jest przekaz kultury religijnej, wierzeń i wartości.

Funkcja wspomagająca rozwój osobowości – przez osobowość należy rozumieć indywidualne właściwości psychiczne i duchowe danej osoby, kształtowane w ciągu całego jej życia. Na osobowość mają również wpływ: wiedza o sobie i świecie. Wszyscy mają wpływ na wszystkich i takie wielokierunkowe zachowanie daje szansę na wzbogacenie własnej osobowości.

Po skończonej pracy każda grupa prezentuje swoje przemyślenia, a efekty swojej pracy w formie plakatów wieszamy w widocznym miejscu sali. Uczniowie dochodzą do wniosków, że dom to miejsce, w którym mieszkamy, przebywamy razem z najbliższymi. Każdy z członków rodziny jest odpowiedzialny za dom i atmosferę, która w nim panuje. Drobiazgowo, które sprawiają, że nasz dom jest niepowtarzalny, nie można kupić w sklepie.

6. Rozwiązywanie wykreślanki. Zadaniem uczniów jest odnalezienie nazw członków rodziny. Wyrazy skreślamy poziomo, pionowo, po skosie, od tyłu. Rozmowa na temat stopnia pokrewieństwa określonych osób. (ok. 5min)

R	S	A	S	I	O	S	T	R	A	D	G
P	M	U	M	A	K	T	O	I	C	R	O
A	Y	A	T	O	J	I	H	I	Ó	N	J
D	A	D	C	D	O	E	D	N	R	R	C
R	H	A	L	O	J	I	D	P	K	W	I
B	R	A	T	M	C	M	Z	P	A	F	E
S	A	E	I	O	Z	H	I	L	M	A	C
T	T	U	J	T	Y	W	A	T	R	S	A
R	A	K	T	A	M	T	D	H	S	D	R
O	W	A	H	E	R	D	E	P	A	Y	D
J	I	U	J	N	Y	I	K	H	H	G	N
W	P	H	J	R	M	A	I	C	B	A	B

Nazwy członków rodziny do wykreślanki: matka, brat, dziadek, ojciec, siostra, babcia, syn, ciotka, macocha, córka, wuj, ojczym.

7. Nauczyciel proponuje, aby uczniowie dokończyli zdania: (ok. 3min.)

Rodzina to...

Cieszę się, gdy moja rodzina...

Z rodziną najlepiej...

Wiem, że moja rodzina...

W rodzinie może...

Dzięki realizacji takiego tematu uczniowie uświadamiają sobie, jak ważne są więzy rodzinne, utrwalają nazwy członków rodziny, a także mają okazję uzmysłowić sobie, jak wiele obowiązków spoczywa na wszystkich. To także uczy poszanowania pracy innych.

Uczniowie podczas lekcji WDŻ chętnie rozmawiają, dyskutują i zadają pytania, których nie mają odwagi postawić rodzicom czy prawnym opiekunom.

Mariola Czapiewska

Nauczyciel wychowania do życia w rodzinie w Zespole Szkół w Tuchomiu, oligofrenopedagog, polonista, logopeda oraz absolwentka studiów podyplomowych edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej.